

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

залежно від: 1) наявності посередника – ті, які проводить посередник та ті, в яких учасниками є виключно сторони спору; 2) процедури проведення – формалізовані (арбітраж) на неформалізовані (медіація); 3) критерію оплатності – оплатні (медіація, арбітраж) та безоплатні (переговори); 4) кількості сторін – двох- та багатосторонні; 5) часового критерію – разові і постійні; 6) форми проведення – очні та заочні (із використанням цифрових технологій); 7) обов'язковості результатів процедури – обов'язкові (рішення третейського суду, угода про результати медіації) та необов'язкові (результати перемовин).

Список використаних джерел:

1. Альтернативні способи вирішення спорів : навч. посіб. М. Я. Білак, Ю. Д. Притика, О. М. Спектор, М. М. Хоменко ; за заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків : Право, 2019. 261 с.
2. Green Paper on Alternative Dispute Resolution in Civil and Commercial Law / COM/2002/0196final. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52002DC0196> (дата звернення: 01.04.2023).
3. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів : підручник ; за ред. Н. Ю. Голубевої. Одеса : Фенікс, 2021. 344 с.
4. Корольова В. В., Дикун Д. А. Проблемні аспекти досудового врегулювання господарських спорів. *Legal Bulletin*, 47–53. URL: <https://lbku.krok.edu.ua/> (дата звернення: 01.04.2023).

Ключові слова: альтернативні способи, класифікація, господарські спори, медіація, посередництво, чинне законодавство.

Key words: alternative methods, classification, business disputes, mediation, mediation, current legislation.

ГОЛОЩАК АНАСТАСІЯ МИКОЛАЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри господарського права і процесу*

ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ДІЇ СПЕЦІАЛЬНИХ РЕЖИМІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Через військовою агресією російської федерації проти України 24 лютого 2022 року на території України введено воєнний стан. Саме це безпосередньо сталостимулом для змін в законодавчому регулюванні всіх сфер суспільства, зокрема й господарської діяльності також. Відповідно до цього усі зусилля держави спрямовані на досягнення основної мети українського народу це захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності України. Досягти даної мети можливо лише тоді, коли поєднується два основних способи. Першим й основним з яких виступає воєнний фронт, а другий – економічний. В межах даної теми перш за все треба звернутися до визначення, яке зазначає законодавець у Господарському кодексі України. Згідно зі статтею 3 ГКУ господарська діяльність – це діяльність суб'єктів

господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність [2]. Не дивлячись на те, що дане визначення є достатньо повним та містить детальну характеристику господарської діяльності законодавець не обмежується лише ним і відповідно до статті 14.1.36. ПКУ господарська діяльність – діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами [3]. У межах даної теми слід звернути увагу на види спеціальних правових режимів господарювання. У з Господарському кодексі України до режимів відносяться: СПР господарювання у спеціальних (вільних) економічних зонах; концесії; виключна (морська) економічна зона України; на державному кордоні України; в санітарно-захисних та інших охоронних зонах, територіях та об'єктах, що особливо охороняються; спеціальний режим господарювання в окремих галузях народного господарства; території пріоритетного розвитку; спеціальний режим господарювання в умовах надзвичайного стану, надзвичайної екологічної ситуації; спеціальний режим господарювання в умовах воєнного стану. Виходячи з даної класифікації, можна зробити висновок, що на законодавчому рівні розрізняється такі види як : спеціальний правовий режим господарювання (як загальне поняття) та спеціальний правовий режим господарювання в окремих галузях народного господарства (як родове поняття). У працях деяких науковців прямо вказується на особливості здійснення господарської діяльності, наприклад, Збройними Силами України та на державному кордоні, через це включення останньої до видів спеціальних режимів господарювання є доцільним. Також, відповідно до ст. 417 ГКУу період дії воєнного стану, введеного на території України або в окремих місцевостях, правовий режим господарської діяльності визначається на основі закону про оборону України, інших законодавчих актів щодо забезпечення обороноздатності держави та законодавства про режим воєнного стану. Також в межах даної теми треба дати визначення, що, таке «воєнний стан». Згідно зі ст.1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози та забезпечення національної безпеки, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [4]. Загалом необхідно звернути особливу увагу на ст. 15 вищезгаданого Закону, яка зазначає найбільшу кількість обмежень, що стосуються суб'єктів

господарювання. Відповідно до якої передбачено запровадження трудової повинності для працездатних осіб, використання потужностей та трудових ресурсів підприємств, установ, організацій усіх форм власності для потреб оборони, зміна режиму їх роботи, умов праці відповідно до трудового законодавства, вилучення для тимчасового використання, необхідного для потреб оборони майна підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян, може примусово вилучатись або відчужуватись майно у юридичних осіб і фізичних осіб для потреби оборони, а також може запроваджуватись у разі необхідності нормоване забезпечення населення основними продовольчими і непродовольчими товарами, ліками. Отже, даний Закон має основну мету це забезпечення обороноздатності країни шляхом використання певних ресурсів громадян, так і юридичних осіб. Не дивлячись на це, виникають питання щодо процедури здійснення вищезазначених обмежень, також треба звернути увагу на такі обмеження як, використання потужностей підприємства та примусове відчуження майна, які безпосередню можуть стосуватись суб'єктів господарювання. Відповідно до Закону «Про правовий режим воєнного стану» передбачено норму щодо використання потужностей підприємств, проте не існує норм, які б регулювали процедуру реалізації даного обмеження. Окрім того, законодавцю потрібно зазначити у зв'язку з якими обставинами та за яких умов можуть бути використані потужності підприємств. Більш цього, важливо, щоб існували положення, які передбачали б певні пільги та гарантії для підприємств, що зазнали даного обмеження. Але не зважаючи на усі труднощі держава робить ряд заходів, які позитивно впливають на здійснення господарської діяльності. Відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 р. «Про введення воєнного стану в Україні» Уряд своєю постановою від 18 березня 2022 року «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» врегулював цілий ряд певних питань, які безпосередньо полегшують ведення бізнесу, а саме: 1) «на час воєнного стану здійснювати господарську діяльність можна без отримання дозволів, інших документів дозвільного характеру, ліцензій, на підставі декларації про провадження господарської діяльності, яку суб'єкти господарювання подають до Мінекономіки, а суб'єкти господарювання, що здійснюють охоронну діяльність, – до МВС; 2) на час воєнного стану зупиняється перебіг строків звернення за отриманням публічних послуг, визначених законодавством. З дня припинення чи скасування воєнного стану перебіг зазначених строків продовжується з врахуванням часу, що минув до їх зупинення; 3) суб'єкти господарювання, які на підставі декларації набули право на здійснення господарської діяльності, у випадку відсутності відповідних дозвільних документів (документи дозвільного характеру, ліцензії та/або інші результати надання публічних послуг), невідкладно, але не пізніше одного місяця після припинення чи скасування воєнного стану звертаються до відповідних органів ліцензування, дозвільних органів та суб'єктів надання публічних (електронних публічних) послуг і отримують відповідні дозвільні документи в порядку, строки та на умовах,

передбачених законодавством, без зупинення (припинення) їх діяльності; 4) суб'єкту господарювання надано право за вибором подання декларації незалежно від задекларованого (зареєстрованого) місцезнаходження (місця проживання), місця здійснення господарської діяльності або місцезнаходження відповідного об'єкта: в електронній формі або у паперовій формі; на час воєнного стану зупиняється перебіг строків звернення за отриманням публічних послуг, визначених законодавством. З дня припинення чи скасування воєнного стану перебіг зазначених строків продовжується з врахуванням часу, що минув до їх зупинення; 5) строки дії діючих строкових ліцензій та документів дозвольного характеру автоматично продовжуються на період воєнного стану» [5]. Більш того, необхідно відмітити, що вищезгадана Постанова передбачає суттєву дерегуляцію господарської діяльності, зокрема, замість близько 600 різних видів ліцензій та дозволів, чинними залишаються лише близько 50. На мою думку, саме це є основним шляхом, який пришвидшить розвиток господарської діяльності та економіки залом в таких особливих умовах.

Таким чином, здійснений аналіз чинного законодавства України показав, що нормативно-правова база щодо регулювання господарської діяльності в умовах воєнного стану має багато розбіжностей, які стали основною проблемою для держави для протистояння викликам сьогодення. Найголовнішою проблемою вищезазначених Законів є відсутність процедури, яка б відповідала основним принципам права, щодо застосування таких обмеження, як використання потужностей підприємств та відчуження майна в юридичних та фізичних осіб. Тому пріоритетним завданням держави на даний момент це усунення прогалин, адже в умовах воєнного стану критично важливим є забезпечення належного та безперервного функціонування діяльності суб'єктів господарювання. Проте незважаючи на такі складні умови, держава робить неспішні, але впевнені кроки на зустріч бізнесу, вибравши шлях дерегуляції, чим значно покращує становище суб'єктів здійснення господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Кузьменко А. Бізнес у воєнний час: як змінилося законодавство. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/28/684801>
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
5. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану : постанова Каб. Міністрів України від 18.03.2022 р. № 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF>

Ключові слова: спеціальні режими господарювання, господарська діяльність, воєнний стан.

Key words: special economic regimes, economic activity, martial law.

СЕКЦІЯ 26

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Подцерковний Олег Петрович

Про потреби врахування досвіду провідних західних юрисдикцій при забезпеченні проарбітрабельності національної правової системи 670

Возняковська Крістіна Анатоліївна,

Біленець Дарія Анатоліївна

Організація господарської діяльності в зонах митного контролю . . . 673

Будурова Ганна Миколаївна

Звернення до міжнародного комерційного арбітражу в умовах воєнного стану. 676

Добровольська Володимира Володимирівна

Щодо висновку аудитора стосовно суб'єктів господарювання 680

Попелюк Вадим Павлович

Ретроспективний погляд на конкурентні відносини щодо захисту Господарського кодексу України 683

Згама Антоніна Олександрівна

М'яке право у господарському судочинстві: механізми реалізації . . 687

Зятіна Діна Володимирівна

Корпоративні права у ліквідаційній процедурі у справі про банкрутство. 691

Романадзе Луїза Джумберовна

Обов'язкові інформаційно-оціночні зустрічі з медіатором як елемент розвитку медіації в Україні 694

Гофман Олександр Рудольфович

Окремі питання господарсько-правового забезпечення надання гарантій уряду у механізмі стимулювання розвитку переробної галузі в аграрному секторі України 696

Лазарева Наталя Михайлівна

Використання системи ProZorro в господарській діяльності 700

Прилуцька Аліна Вікторівна

Щодо різновидів альтернативних способів вирішення господарських спорів. 702

Голощак Анастасія Миколаївна

Господарська діяльність в умовах дії спеціальних режимів господарювання в умовах воєнного стану. 704

Ковалевич Ігор Ігорович

Теоретико-правовий аналіз судової практики в частині обігу віртуальних активів 708